

A rozsról – az elmaradt előszó

dr. Orosz Szilvia

Állattenyésztési Teljesítményvizsgáló Kft.

A szerző köszönetet mond azért az innovatív gondolkodásért és vállalkozó szellemért, ami a cikkben szereplő kollégákat, cégeket jellemzi és viszi őket előre az új dolgok úttörő jellegű hazai kipróbálásában. Nem könnyű az utat törni... sok kockázattal és kétséggel jár. Úgy tűnik, időnként megéri a kockázatot.

A cikk megjelenésének időpontja egy újabb kezdetet jelez. Lassan vetni kell az intenzív füveket, az őszi keverékeket, az őszi gabonákat, köztük a rozst. Számos korszerű rozsfajta és -hibrid elérhető ma Magyarországon, a szaktanácsadók tájékoztatnak a talaj-előkészítésről, a vetőmag-mennyiségről, a nitrogén-utánpótlás módjáról. A többi már a természet dolga....**Felhívjuk azonban a figyelmet arra, hogy a különböző rozsfajták és hibridek közötti különbség kisebb, mint a tavaszi betakarítás időpontjának hatása!**

„A tejtermelő gazdaság számára az etetett takarmány **NDF emészthetősége** hozhatja a boldogulást, vagy a bukást!” - idézte nemrégiben Iván Ferenc az Egyesült Államokban hallottakat. Méltán emelte ki a bendőben lebontható és egyben struktúrát is adó rost jelentőségét a rozssal kapcsolatosan, hiszen ez határozza meg az étvágyat, a nyáltermelést, a bendőfolyadék kémhatását, összességében az állat egészségét és termelési eredményeit. *Ehhez kapcsolódik a nemzetközi rovatban található legújabb cikkünk.*

Egy kis történelem... hosszú, dolgozó évek kötnek az említett kollégához, akitől sokat tanultam. Még szinte diákként ismerkedtem meg **Iván Ferenc**cel, aki mindig csillogó szemekkel, de megfontoltan beszélt a takarmányok tartósításáról. Feri már akkor is, most is, a saját gyakorlati tapasztalataira alapozta véleményét. Ez a számomra nagyon kedves, a tömegtakarmányok terén pedig 'megszállott' ember alapozta meg kollégáival azt a tömegtakarmányt, ami most nagy segítséget jelenthet az ágazatnak.

A cég, ahol Iván Ferenc is szaktanácsadó, nagy hangsúlyt fektet a tömegtakarmányok minőségére. Pár éve minőségi versenyt hirdetett meg az erjesztett tömegtakarmányok között. A

sok kiváló lucernaszenázs mellett egy rozsszenázst is kiküldött az USA-ba bírálatra a cégvezető, **Jens Faehler**. Nagy meglepetésre, szervesanyag-, valamint rostemészthetőség tekintetében kimagasló eredményt ért el a rozsszenázs. Ekkortól kezdett el Iván Feri és Jens intenzíven foglalkozni a rozssal, mint tömegtakarmánnyal: „több tapasztalt termelővel együtt, közösen vittük végig a termesztés finomra hangolását, s közülük is a legfontosabbat: a kedvező vágási időpontot. Ez a tényező volt a legfőbb oka, hogy a nyugat-európai gazdáktól eltérően, hazánkban korábban nem terjedt el a rozsszilázs készítése. A kalászosokat eddig a kalászhányás kezdetén kaszáltuk vagy a tejesérésben vágtuk, s a rozs ebben a fenofázisban egy csekély táplálóanyag-tartalmú, elvénült rostfrakciójú, alig-alig emészthető takarmányt produkált.” Mára a szakma már tudja, hogy az ideális vágási időpont az, amikor a kalász még hasban van. Igaz, hogy ekkor kell a legnagyobb önuralom, hiszen „olyan intenzíven nő, ha várunk egy kicsit, nagyobb hozamot takarítunk be”. Akik így tesznek, a minőséget áldozzák fel, egy-két hét alatt 20%-ról a felére csökken a nyersfehérje-tartalom, s a jó emészthetőségtől is búcsúzhatunk.

„A korai gyakorlati tapasztalatok megalapozták azt a véleményt, miszerint a 'zöldroz' a hazai hagyományos tömegtakarmányok kiváló kiegészítője lehet:

- optimális időben betakarítva kimagasló a táplálóanyag-tartalma, mely kiváló emészthetőséggel párosul,
- gyenge termőhelyen, szélsőséges időjárási viszonyok között is megfelelő hozamot biztosít,
- a legelőszőr betakarított erjesztett szalasuk, így pótolhatja a hiányzó tömegtakarmányokat,
- termelési költsége kedvezőbb a hasonló minőségű terményekéhez képest,
- *kíméli a talajt, takarékosan bánik a talaj tápanyagaival, valamint a vízzel,*
- betakarítását követően ugyanabba a földbe megoldható a silókukorica vetése.”

A korszerű, korai betakarítású rozs első üzemi kipróbálása a **Komáromi Mg Zrt.** területén **Filázt Ferenc** segítségével és közreműködésével történt 2011-2012-ben. A **Vital-Feed Kft.** és az akkori **Proform Agroconsulting Kft.** képviseletében **Palkó István** segített a különböző vetőmagok beszerzésében. Az eredmények biztatóak voltak, bár 2012. tavasza száraz volt. A fű nem adott értékelhető hozamot, a rozsból azonban kedvező önköltséggel lehetett szenázst készíteni. A következő évek pedig egyre jobb hozamokkal segítették a gazdákat...

A gyakorlati tapasztalatokat sikerült továbbadni a gazdaságoknak. 2013-ban a martonvásári **Prograg Kft.** szenázsa a gödöllői ÁT. Kft Takarmányanalitikai Laboratóriuma által bevizsgált rozsszenázatok közül a legkiválóbb lett! A termelést irányító fiatal szakember: **Gajdó László** rendkívül igényesen és lelkiismeretesen betartott minden technológiai követelményt. Sikeres volt fajtaválasztása, hiszen a szélsőséges időjáráshoz szokott, hazai nemesítésű Ryefood vetőmagot választotta, mely meghálálta a szakszerű törődést: nyersfehérje tartalma 18,4% lett, mért emészthetőségre épülő laktációs nettó energiája 6,5 MJ/kg sza., s ami megkoronázza a kiváló táplálóanyag-tartalmi értékeket takarmányos szempontból, az az emészthetőség: a teljes szerves-anyag emészthetőség 78%, míg az NDF emészthetősége 72% volt ! Ez az az eredmény, ami miatt érthető és megszívlelendő a bevezető sorokban olvasható mondanivaló, s ami miatt a rozsnak különös jelentősége van hazánkban. Más, gyengébb termőhelyi adottságú területeken is kedvező minőséget biztosított a **Dr. Kruppa József** által nemesített takarmányroz, mely ellenáll a betegségeknek, kártevőknek, túri az aszályos időt, a zord telet, de hasonlóan más „zöldroz” fajtához és hibridekhez - nem túri a betakarítás időpontjában a kompromisszumot, s kimagasló minőséggel hálálja meg a szakszerű technológiai fegyelmet, valamint a gondoskodást.

Számos cikket olvashattak tavaly kora nyáron a Hírlevélben a rozsról. Az adatok szinte meg 'forróak' voltak a megjelenés pillanatában... **A Kaposvári Egyetem (Dr. Hoffmann Richárd), az ÁT Kft. és a Saaten-Union Hungária Kft.** komoly kísérleti költségekkel, 5 különböző fajta és hibrid vizsgálatát végezte el 2013-ban, megalapozva az 'öregedési modell'-t, ami megerősítette Iván Ferenc és Filázt Ferenc kezdeti gyakorlati tapasztalatait, miszerint **a jó rostemészthetőséghez a kulcs a mi kezünkben van és ez: a tömegtakarmányok (ezen belül pedig különösen a rozs) korai betakarítása.**

